

Wojna z Dudą
o ambasadorów

Kamala Harris
Ostra i ofensywna

Polscy kierowcy
Głupota podgrzewana słońcem

Jacek Pałkiewicz
Pustynia Atakama

Kto odpowiada za śmierć 200 tysięcy cywilów

80.

ROZNIKA
POWSTANIA
WARSZAWSKIEGO

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

9 771509 311409

MUZYCZNY KAZIMIERZ

KAMIENIOŁOMY, KAZIMIERZ DOLNY

2-24
SIERPNIA
2024

2.08 **BAJM · VIDEO · BAIKA**

3.08 **KULT · DARMOZJADY · ZIEMBUL**

8.08 **DARIA ZAWIAŁOW · JACKO BRANGO · VHS**

9.08 **T.LOVE · KASIA KOWALSKA · BRUDNO**

10.08 **NOSOWSKA · KASIA LINS
KĘPIŃSKI >|< KOWALONEK**

16.08 **IRA · HAPPYSAD · KATARZYNA PIETRAS**

17.08 **MYSLOVITZ · KOBRANOCKA · ŻURKOWSKI**

23.08 **LADY PANK · DZIWNA WIOSNA · THE FREUDERS**

24.08 **DŻEM · OLD BREAKOUT**

SŁAWEK WIERZCHOLSKI I NOCNA ZMIANA BLUESA

BILETY: [TICKETCLUB.PL](https://www.ticketclub.pl)

Rezygnacja przed czy po czasie?

Wystarczyło zrezygnować z kandydowania, by nie mały chór ogłosił, że prezydent Joe Biden jest najwybitniejszym prezydentem USA od niepamiętnych czasów. Bardzo to ryzykowne. Takie oceny, zwłaszcza gdy są przedstawione na gorąco, rzadko trafiają na karty pod ręczników. Wielu ludziom prezydent Biden będzie się kojarzył z Afganistanem. I obrazkami panicznej ucieczki najpotężniejszego mocarstwa przed talibami. Amerykanie postawili wtedy sojuszników przed faktem dokonanym. A ludności, która z nimi, w tym także z nami, współpracowała, zgotowali paskudny los. Czy ktoś by chciał być kobietą w kraju rządzonym przez talibów? Jeśli taki był stosunek władz amerykańskich do sojuszników w Afganistanie, gdzie żołnierze z NATO służyli ramię w ramię, to jaki może być wobec innych państw? W innych okolicznościach, ale też wobec zagrożenia wojną.

Relacje USA z Ukrainą, zwłaszcza po 2014 r., i składane Ukraincom deklaracje, też nie wystawiają administracji amerykańskiej, a w ostatnich latach Bidenowi, oceny partnera poważnego i odpowiedzialnego za własne deklaracje. Co obiecywano Ukrainie przed wybuchem wojny z Rosją? A co później zrobiono? Owszem, wsparcie militarne jest na skalę gigantyczną, choć niewystarczającą do obrony całego terytorium tego państwa. Ukraina bardziej wygląda jak poligon niż państwo, za które Amerykanie będą umierać. Słowa o wolności, tak jak słowa o demokracji, mają niestety coraz mniejszą wartość.

Każdy profesjonalny polityk, a mąż stanu obowiązkowo, musi dbać o sukcesję. Nikt przecież nie jest wieczny. Biden nie przygotował dobrze swojej rezygnacji. Rozumiem, jak trudno było mu się rozstać z przekonaniem, że skoro już raz pokonał Trumpa, to teraz może wygraną powtórzyć. Taki był główny argument, by trwać przy decyzji o kandydowaniu. Czy zrezygnował minutę przed czy minutę po czasie? Dowiemy się w listopadzie. A do wyborów Amerykanów i zależny od USA świat czeka bezwzględna, brutalna wojna dwóch obozów, które różnią się między sobą prawie wszystkim. Jak w tej sytuacji realizować pobożne życzenie naszych polityków, by w relacjach ze Stanami grać na dwóch fortepianach? Takich wirtuozów w dyplomacji to my niestety nie mamy. Kolejne ekipy skutecznie, pod różnymi pretekstami, wyeliminowały profesjonalistów.

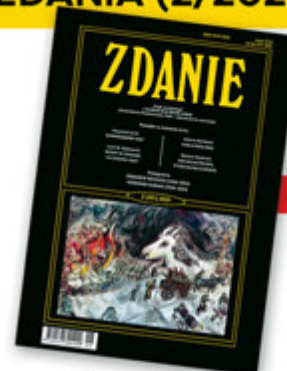
A prezydent Duda jaki jest, każdy widzi. Do Kamali Harris będzie pasował jak lakierki do tramppek. Dla niego wymarzone prezydentem byłby Trump. Bo któż inny może mu zaproponować dobrą robotę?

Chcących wspomóc PRZEGLĄD proszę o wpłaty na konto:
Fundacja Oratio Recta
 Nr konta: 72 1090 2851 0000 0001 2023 9821

BAKOWSKI

Ukazał się nowy numer
ZDANIA (2/2024)

9 zł

„Troje na jednego”
 z **ANDRZEM WERBLANEM**
 „Liberalizację uważałem
 za wystarczającą”
(dokończenie rozmowy z numeru poprzedniego)

W wersji elektronicznej dostępny
 na sklep.tygodnikprzeglad.pl

W NUMERZE

KRAJ

- 8 **Wojna o ambasadorów. Duda mówi „nie”**
Czystka czy aksamitne rozwiązanie
- 12 **Gierki z immunitetem**
Co Romanowski zgłaszał w Radzie Europy
- 14 **Wakacyjna śmierć za kółkiem**
Wypadki na prostej drodze
- 18 **Gazety skazone PiS (cz. 1)**
Jak PiS przejęło koncern Polska Press
- 28 **Czy Hindus płakał, jak zamykał?**
Upadek produkcji stali

HISTORIA

- 22 **Powstanie warszawskie**
– prawdziwy koniec II Rzeczypospolitej
- 27 Na powstańczych barykadach
Fotografie Sylwestra „Krisa” Brauna

ZAGRANICA

- 30 **Partia bez wiedzy**
Kamala Harris i co dalej?

IGRZYSKA

- 34 **Kulturalni olimpijczycy**
Igrzyska czas zacząć

OPINIE

- 36 **Marek Książek**
Sąd nie jest twierdzą (cd.)
- 37 **Paweł Dybicz**
Wulgaryzmy Lempart

SYLWETKI

- 38 **Krzysztof Teodor Toeplitz**
– obserwator życia

KULTURA

- 42 **Na pierwszym planie – rozmowa z Małgorzatą Hajewską-Krzysztofik**
- 46 **Olga Tokarczuk i Góry Literatury**
Czytelnictwo i równość promują Dolny Śląsk
- 48 **Culturalia**
- 66 **Malarstwo Józefa Wilkonia**

ZDROWIE

- 50 **Choroba nie taka jak kiedyś**
– rozmowa z prof. Marią Majdan

OBSERWACJE

- 54 **Tygrysie wdowy**
Konflikt tygrysów i ludzi
- 59 **Wyprawy Jacka Pałkiewicza**
Pustynia Atakama

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 **Jerzy Domański**
Rezygnacja przed czy po czasie?
- 17 **Jan Widacki**
Przychodzimy, odchodzimy
- 21 **Stanisław Filipowicz**
Obecność tajemnicy
- 45 **Roman Kurkiewicz**
Ustawa o wychowaniu w patriotyzmie i przeciwdziałaniu rewolucjom
- 49 **Tomasz Jastrun**
Zdechł mit, nie pies
- 58 **Wojciech Kuczok**
Wykoleiły się rzeczy Erysiowi

30

ZAGRANICA

PARTIA BEZ WIEDZY

Kamala Harris i co dalej?

42

KULTURA

NA PIERWSZYM PLANIE

– rozmowa z Małgorzatą Hajewską-Krzysztofik

54

OBSERWACJE

TYGRYSIE WDOWY

Konflikt tygrysów i ludzi

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. EUGENIUSZ LOKAJSKI „BROK”/ MUZEUM POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

f W Europie zaraza

Nie ma większego znaczenia, kto będzie rządził w USA, bo z góry wiadomo, że nie będzie

gołąbkim pokoju. Każdy prezydent USA zostaje wybrany w demokratycznych wyborach, ale ta demokracja działa tylko w USA. Poza USA obowiązuje już inna zasada: wszystkich trzeba trzymać mocną ręką. Interesy USA są rozległe, a temu wszystko jest podporządkowane. Kto w poszczególnych państwach rządzi, jest prawie bez znaczenia. Z każdym się dogadają, tak jak dogadywali się w naszym kraju.

Andrzej Kościński

f Geopolityka budowana na kłamstwie

„Żał wielki, że z tylu problemów, jakie były i są na Ukrainie, tylko apologia ludobójczej formacji rozwinęła się na tak ogromną skalę”, píše w komentarzu red. Jerzy Domański. Niestety, ten

groźny nowotwór wyhodowali także polscy politycy, w dużej mierze z formacji lewicowych. Obecna lewica poszła nawet o krok dalej, tworząc niemal religię pod hasłem „wsparcie Ukrainy”.

Jakakolwiek krytyka wspierania Ukrainy przez obecną władzę jest uznawana za zdradę naszych interesów. To jest niebezpieczne szaleństwo, które źle dla nas się skończy.

Rafał Gonicki

f Wiara w naukę jest niewygodna dla władzy

Samochody elektryczne w dzisiejszej postaci są ślepą uliczką. To się nie uda, twierdzi prof. Łukasz Turski. Zgadzam się. Paliwa kopalne nie są rozwiązaniem, ale tego, jak się produkuje samochody spalinowe, uczyliśmy się ok. 100 lat. Jeśli ktoś myśli, że w 15-20 lat uda to się powtórzyć z elektrycznymi, to jest w błędzie.

Bartłomiej Bednarz

Na Uniwersytecie w Adelajdzie uznano, że energia jądrowa w skali globalnej nie może z wielu powodów zaspokoić światowego zaopatrzenia w energię. Ponadto zwiększanie liczby reaktorów podnosi prawdopodobieństwo katastrof, takich jak Czarnobyl i Fukushima.

Dorota Kaczmarek

✉ Odbudujcie szachy plenerowe we Wrocławiu

Pamiętam, jak w latach 80. razem z ojcem całymi godzinami, a nawet dniami kibicowaliśmy rozgrywkom szachów plenerowych na placu Wolności we Wrocławiu. Matka narzekała, że ciągle siedzimy na tych szachach. Ale to były najszczęśliwsze chwile i dni w życiu. Tak samo odczuwały to setki i tysiące innych mieszkańców Wrocławia, szczególnie emeryci. Atmosfera była niepowtarzalna. Niewątpliwie miała terapeutyczny wpływ na samopoczucie i zdrowie psychiczne mieszkańców. A stan psychiczny ma duży wpływ także na kondycję fizyczną, czyli ogólny stan zdrowia społeczeństwa. O to właśnie chodzi w tych wielkogabarytowych szachach, a nie tylko o samą grę, jak na małych planszach. Dlatego od roku 2015 proszę o ich odbudowę, a teraz apeluję o to do Rady Miejskiej Wrocławia.

Ryszard Remer, Wrocław

ZDJĘCIE TYGODNIA

W piątek rozpoczęły się igrzyska olimpijskie w Paryżu. Na zdjęciu pierwsza w rankingu światowym Iga Świątek trenuje przed pierwszym meczem na kortach Rolanda Garrosa.

Meta ma PKB większy niż ponad 140 państw świata. **PKB Polski jest pięciokrotnie mniejszy od wyceny Apple'a.**

Sejmowa komisja śledcza badająca wybory korespondencyjne przygotowała raport końcowy. Zapowiedziano złożenie do prokuratury **zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa** przez polityków PiS, m.in. **Kaczyńskiego, Morawieckiego, Witek, Sasina, Kamińskiego i Dworczyka.**

Zmarł Andrzej Milczanowski, działacz opozycji demokratycznej. Uczestnik Okrągłego Stołu. Były szef UOP, minister spraw wewnętrznych. Państwowiec w słowach i czynach. Wycofał się z życia publicznego po tzw. sprawie „Olina”. Po wyborach wygranych przez PiS w 2015 r. brał udział w demonstracjach w obronie demokracji i niezawisłości sądów. Stawał w obronie byłych pracowników PRL-owskich służb, którym obniżono emerytury. Swoją pracą i służbą dobrze zasłużył się Polsce.

Ks. Adam Boniecki, redaktor senior „Tygodnika Powszechnego”, obchodzi jubileusz 90-lecia urodzin. Jubilat jest w polskich mediach postacią wyjątkową. Człowiekiem dialogu i porozumienia. Otwarty na różnorodność poglądów. Umie i chce słuchać innych.

Serial „Reset” emitowany w TVP między czerwcem a październikiem 2023 r. jest szczytowym osiągnięciem propagandy PiS w nagromadzeniu łgarstw i paszkwili. Jego celem było wsparcie dojrzałej zmiany w wyborach. Brudną robotę wykonali **Michał Rachoń i Sławomir Cenckiewicz**. Zarobili na

tym po około pół miliona złotych. Nie tylko oni, bo choć serial kosztował 5,57 mln zł, prawie połowa poszła na honoraria autorskie i produkcyjne. Za taką kasę to może obrzydzenie było mniejsze od tego, które ogarniało widzów tego horrendum („Gazeta Wyborcza”).

Opieszałość w orzekaniu to ciągle z mora polskich sądów. W 2023 r. złożono 11 tys. skarg. Średni czas przewlekłości w sprawach karnych wynosi prawie trzy lata.

Prof. Adam Bodnar, minister sprawiedliwości i prokurator generalny, odwołał prezesa i czterech wiceprezesów Sądu Okręgowego w Warszawie oraz kierownictwa podległych sądów rejonowych. Łącznie 14 osób.

Stanisław Pawlak (Nowa Lewica) został senatorem w wyborach uzupełniających w okręgu obejmującym Włocławek oraz powiaty aleksandrowski, lipnowski, radziejowski i włocławski. Były naczelnik miasta i gminy Lubraniec (1982-1990) i poseł (1993-2021) zdobył 9888 głosów (46,3%).

Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego obchodzi 40-lecie działalności. **Dyrektorowi Januszowi Gmitrukowi** gratulujemy konsekwencji w prezentowaniu bogatego dorobku ludowców.

80 tys. razy rodzice odmówili podania szczepionki ochronnej swoim dzieciom w 2023 r. W 2022 r. takich odmów było 72 tys.

1,127 mln cudzoziemców było zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnych i rentowych w 2023 r.

PRZEBŁYSKI

Zajęcza odwaga Nawrockiego

Jako prezes IPN Karol Nawrocki to ponura rzeczywistość. A jako umizgujący się do prezesa Kaczyńskiego, by wystawił go w wyborach prezydenckich, Nawrocki jest tylko nieśmiesznym dowcipem. Ktoś pompuje ambicje Nawrockiego, wiedząc, że ten gość ma ego rozdęte jak największy balon. A odwagę zającą na miedzy. Pogromca kolejnych pomników z PRL nigdy nie pojechał na Wołyń, by zacząć ekshumacje ofiar ludobójstwa. Nie pojechał, więc nie wstąpił do pierwszej lepszej ukraińskiej chałupy z okolic miejsc zbrodni. Nie zobaczył sprzętów po zamordowanych Polakach. I żyjących jeszcze sprawców ludobójstwa. Walka z nimi nie jest bezpieczna. Wolął więc Nawrocki wywieźć dawny pomnik Braterstwo Broni, który od 1972 r. stał na placu Wolności w Nowogardzie. Widać, że IPN i Nawrockiemu bardzo się nie podobają ślady przytaczania do Polski Ziemi Zachodnich i Północnych. Dla zniszczenie pomników jest ważniejsze od kości 120 tys. Polaków.

Interwencje Boże według Czaputowicza

Czytamy felietony Jacka Czaputowicza w „Rzeczpospolitej”. Tak, tego, który był nieudanym eksperymentem Kaczyńskiego. Czytamy po trosze z masochizmu. Ale też z powodu niewyszukanej rozrywki, jakiej dostarczają jego wynurzenia. Kontakt z nim jest jak spotkanie z kosmitami. Musi mieć Czaputowicz jakieś chody, że mu drukują takie coś jak „Interwencja Boża w wybory w Ameryce”. Wiernie cytujemy słowa Czaputowicza: „Na pewno to Bóg wskazał Bidenowi Kamalę Harris jako następnego prezydenta Stanów Zjednoczonych. Nikt inny by tego nie wymyślił”.

O Trumpie: „To przecież oczywisty dowód interwencji Bożej. Przecież Bóg nie będzie interweniował nadaremno”.

Lewizna Lewego?

Cezary Kucharski, były menedżer Roberta Lewandowskiego, podzielił się (portal Goniec.pl), swoją wiedzą o studiach piłkarza w Łodzi „Jestem w stu procentach pewny, że Lewy tego dyplomu nie robił w tamtych latach. Na pewno byśmy o tym wiedzieli. Zajmowaliśmy się układaniem jego kalendarza pobytów w Polsce. Pamiętam, że były problemy, żeby Lewy spotkał się ze sponsorami, z którymi miał podpisane kontrakty. Jego mama narzekała mi, że Robert nie miał dla niej czasu. Nie sądzę więc, by w tym czasie jeździł do Łodzi i studiował”.

Mamy więc aferę Collegium Humanum i aferę zlikwidowanej już Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej i Nauk Społecznych. Od 2019 r., gdy zaczęto śledztwo przeciwko Zbigniewowi D., który był w tej szkole kanclerzem, śledczy odkryli w jego telefonie, że często kontaktował się z żoną piłkarza Anną Lewandowską i innymi znanymi sportowcami. Wyszło przy okazji na jaw, że Lewandowski ma licencjat z WSEZiNS, a magisterium z pedagogiki z drugiej łódzkiej uczelni, gdzie Zbigniew D. też był rektorem. Dyplom magistra podpisała Lewandowskiemu żona Zbigniewa D.

PYTANIE TYGODNIA

Dlaczego tragedia powstania warszawskiego została przerobiona na radosne święto?

DR PAWEŁ SĘKOWSKI,

historyk, adiunkt w Pracowni Historii Polski Najnowszej Instytutu Historii UJ, prezes Stowarzyszenia „Kuznica”

W moim przekonaniu – jest to może teza nieco kontrowersyjna – radosne świętowanie rocznicy wybuchu czy w ogóle powstania warszawskiego jest próbą „unowocześnienia” paradygmatu martyrologicznego. To znaczy, że cały czas pozostajemy w logice świętowania wielkich przegranych, ale ten tradycyjny przekaz w duchu *gloria victis* próbuje się uatrakcyjnić, kreując narrację o duchowym czy też moralnym zwycięstwie. W ten sposób próbuje się dziś rozpowszechniać „pedagogikę martyrologiczną” i popularyzować ją w tych kręgach, do których nie trafia tradycyjna narodo-katolicka pompa. Jest to zatem próba uatrakcyjnienia siemiężnego dla wielu przekazu, ale bez rezygnacji z jego podstawowych założeń.

Drugi element, jaki można dostrzec w radosnym świętowaniu tej wielkiej tragedii, to próba „zakrzyczenia” rzeczywistości i odwrócenia uwagi od dyskusji nad sensem wybuchu powstania warszawskiego i od wszelkich kontrowersji związanych z tym tematem. Świętując „moralne zwycięstwo” i „wielki narodowy zryw wolnościowy”, przestajemy się zastanawiać, czy ta klęska była sensowna i potrzebna,

odsuwamy od siebie myśl o tym, czy nie należałoby krytycznie ocenić polskich wojskowych i politycznych decydentów. Bo jakże oceniać tych, którzy stali u źródła katastrofy, skoro mamy do czynienia z „moralnym zwycięstwem”, w dodatku przyczyniającym się do spowolnienia marszu Armii Czerwonej na Berlin? A ten ostatni element wiąże się z kolejnym spostrzeżeniem: można zauważyć, że w świętowaniu powstania warszawskiego następuje pewne niebezpieczne – z punktu widzenia prawdy historycznej – skrzywienie. Coraz mniej mówi się o Niemcach, którzy mordowali mieszkańcy i mieszkańców Warszawy, coraz więcej zaś o Sowietach, którzy stali na drugim brzegu Wisły i nie interweniowali. Widać więc wychylenie antykomunistyczne i antyrosyjskie w świętowaniu wydarzenia, które było polskim zrywem przeciw Niemcom i przez Niemców krwawo zduszonym.

Reasumując, radosne świętowanie rocznicy wybuchu powstania warszawskiego doskonale wpisuje się w logikę fantazmatów polskiej politycznej i ideologicznej prawicy (tej spod znaku PiS oraz pokrewnych formacji ideowych), przyczyniając się do tworzenia „nowego Polaka” na podstawie uatrakcyjnionej pedagogiki martyrologicznej, połączonej z budowaniem bezkrytycznej „narodowej dumy”.

Ciąg dalszy na s. 26